

Holistiskt jordbruk

Genom holistiskt jordbruk kan man få bättre inkomster, ett bättre liv och en mera produktiv mark.

Holistic Management®, alltså **holistiskt jordbruk**, är ett ramverk för beslutsfattande, som erbjuder konkreta verktyg för planering och utveckling av verksamheten utgående från gårdens unika situation. Med hjälp av det kan man integrera de olika delområdena inom hållbar utveckling i den dagliga verksamheten på gården.

Metoderna inom holistiskt jordbruk har använts runt om i världen i mer än 50 år. Dessa utvecklas ständigt i enlighet med jordbrukarnas behov.

Holistiskt jordbruk är ett flexibelt ledningssystem som utnyttjar lokala resurser och skapar välmående för lokalsamhället. Det är fråga om en människocentrerad planeringsprocess som leds av jordbrukaren och utvecklas utifrån dennes behov. Det regenerativa jordbrukssamhället har bekräftat att "Holistic Management"® spelar en viktig roll för att framgångsrikt uppnå målen inom regenerativt jordbruk "(Ann Adams, Holistic Management International 2021).

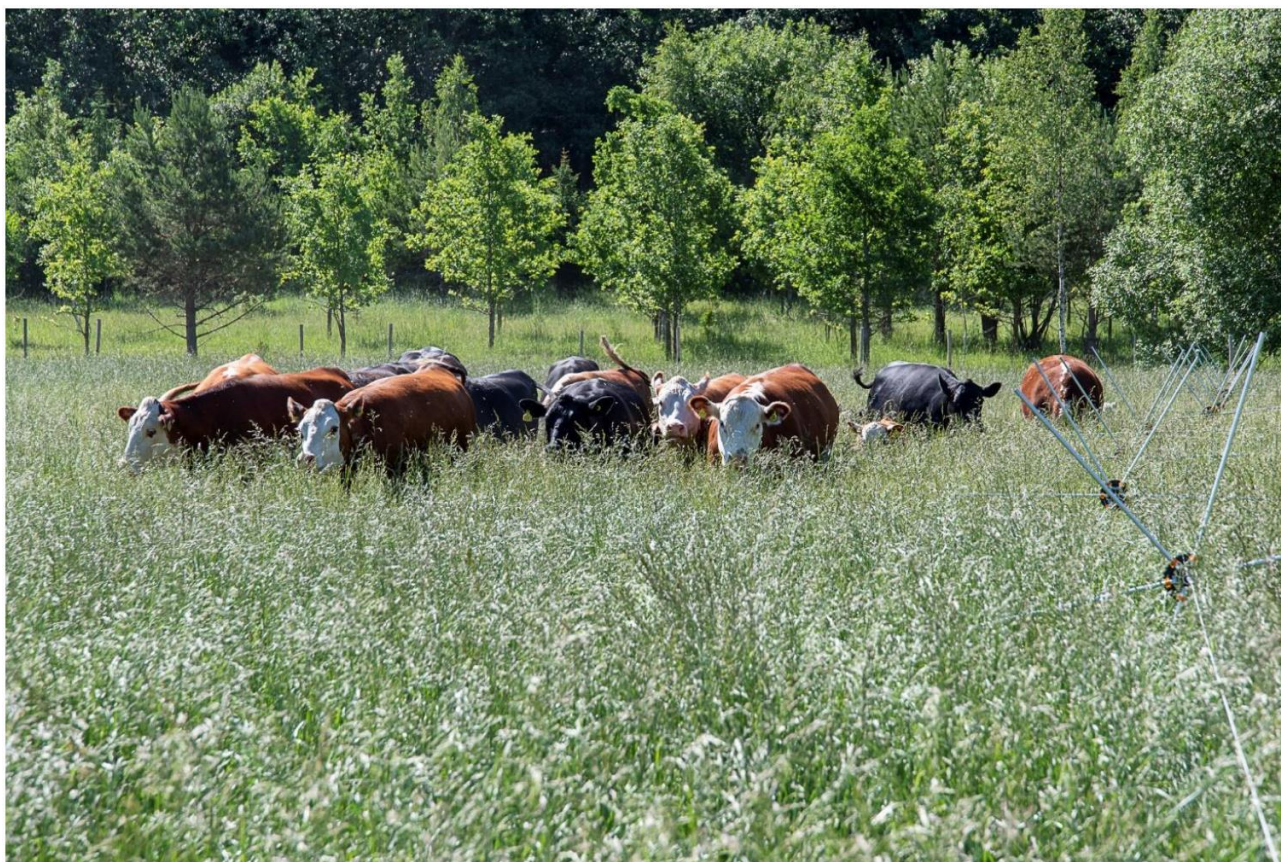

Bild: Marjo Aspegren

PRINCIPER OCH PRAXIS INOM HOLISTISKT JORDBRUK

Principer

Holistiskt jordbruk baserar sig på två grundläggande principer. Dessa hänger ihop med det faktum att naturen fungerar som en helhet. (1): En förändring på gården påverkar alltid flera olika saker. Därför ska verksamheten alltid betraktas ur ett helhetsmässigt perspektiv och med hänsyn till dess tvärgående effekter. Känn den naturmiljö du är verksam i (2). På så sätt kommer du fram till de odlingsmetoder som passar miljön du är verksam i, och du kan odla i samarbete med naturen.

Praxis

Praxis ett: Inventering av gården

Att leda ett jordbruk förutsätter att man känner till det. Det första steget i planeringsprocessen är att definiera gränserna för gårdshelheten. Detta synliggör de faktorer som du har möjlighet att påverka.

Som en del av identifieringen av helheten görs en skriftlig inventering av alla fysiska och mentala resurser. Inventeringen inkluderar mänskliga resurser, materiella resurser, naturresurser, kompetens, nätverk och kunskap.

Praxis två: Helhetsmässig målsättning

En helhetsmässig målsättning är det viktigaste i planeringsprocessen. Den utgör ramverket för all verksamhet och är inte begränsat till enbart jordbruk. Den helhetsmässiga målsättningen definieras tillsammans med alla beslutsfattare.

Att sätta upp ett mål sker i tre steg. Det första steget är att avgöra hur ditt liv skulle se om du själv fick bestämma. Målet antecknas på ett mycket allmänt plan. Målet kan till exempel vara att du vill ha ett balanserat liv som innehåller tillräckligt med vila och meningsfullt arbete, goda relationer och ekonomisk trygghet.

Det andra steget är att tänka på vad som behöver göras för att uppnå och upprätthålla önskad livskvalitet. I det tredje steget funderar man över hur gården kommer att drivas långt i framtiden. Vilken typ av resurser behövs för att hålla gården i drift i hundra år till?

Att ställa helhetsmässiga mål är en process, och målen kan förändras i och med att gården och personerna som är delaktiga i gården utvecklas. Målet ger en riktning som utgår ifrån jordbrukarens värden och uppdateras allt efter resan fortskrider.

Praxis tre: Ekosystemprocesser

Marken är den viktigaste resursen på gården. I holistiskt jordbruk analyseras marken utgående från fyra ekosystemprocesser. Processerna är vattenhushållning, näringsämneskretslopp, organismsamhälle och energiflöde (maximering av fotosyntesen). Uppföljning och optimering av dessa processer hjälper till att skapa en välmående och produktiv mark.

Praxis fyra: Verktyg för att hantera ekosystemprocesser

Inom holistiskt jordbruk räknar man med sju olika verktyg som kan användas för att hantera ekosystemprocesser. Användningen av dessa bör övervägas från fall till fall, eftersom ett problem kan lösas på flera olika sätt. Verktygen för holistiskt jordbruk är: kreativitet, teknik, vila, eld, djur och levande organismer samt pengar och arbete.

Praxis fem: Planerings- och uppföljningsprocesser

Helhetsmässigt jordbruk har separata planeringsprocesser som stöd för planeringen och uppföljningen av olika helheter på gården.

Ekonomisk planering kan användas för att förbättra gårdens ekonomiska situation, oavsett produktionsriktning och företagsverksamhetens situation. Det är den viktigaste planeringsprocessen för att uppnå det övergripande målet. Ekonomisk planering hjälper till att lokalisera och lösa problem och svaga punkter som hindrar gårdens utveckling, samt att optimera avkastningen på investeringen. Med hjälp av ekonomisk planering kan gården utvecklas på ett konsekvent sätt och på lång sikt. Det hjälper till att sänka kostnaderna och förbättra betalningsförmågan. Omvänd budgetering garanterar en lönsam företagsverksamhet.

Framtidsplanering är en kreativ process som låter dig skapa den infrastruktur (inklusive fysiska och sociala faktorer) som behövs för din drömgård steg för steg. Det konkretiserar de saker som behövs för att uppnå det övergripande målet. Då man kombinerar framtidsplanering ekonomisk planering kan man planera och genomföra utvecklingsstegen så att de förbättrar livskvaliteten.

Marknadsförings- och affärsplanen är en process som utvecklar gårdens kompetenser inom affärsverksamhet och marknadsföring. Marknadsföringsplanen görs med hänsyn till gårdens mål och driftsmiljön. Med hjälp av den kan man identifiera styrkorna i gårdens produkter, uppnå nya marknadsföringsmöjligheter samt befästa gårdens position på marknaden. Tillsammans med det övergripande målet och den ekonomiska planen garanterar de villkoren för gårdens framgång.

Odlingsplanen innefattar planering av växtföljden på gården på ett sätt som optimerar det ekonomiska resultatet och förbättrar jordhälsan och därmed bereder vägen för gården att uppnå det övergripande målet. Odlingsplanen hjälper till att hitta lämpliga jordbruksmetoder för gården som efterliknar funktionerna i naturliga ekosystem.

Betesplanering hjälper till att få djuren på rätt ställe vid rätt tidpunkt av rätt anledning, med hänsyn till djurens beteende. Det hjälper till att förbättra markens bördighet och vallens tillväxt, säkerställer en jämn utfodring, ökar djurens välbefinnande och produktion, minskar kostnaderna och underlättar djurskötseln.

Uppföljning av ekosystemen spelar en viktig roll i regenerativt jordbruk, eftersom det hjälper till att observera effekterna av jordbruksmetoder på ekosystemen. Det hjälper till att upptäcka och rätta till fel i tid. När uppföljningen sker från en växtsäsong till en annan, är det möjligt att observera hur markens bördighet utvecklas och optimera de metoder som används samt påvisa effekterna av regenerativa odlingsåtgärder.

Utöver ovanstående tillhandahåller holistiskt jordbruk följande processer för gårdshantering: generationsväxling, kommunikation och ledning, tidshantering.

Beslutsfattande

Ledning är att fatta beslut. Ett av de praktiska ledningsverktygen för holistiskt jordbruk är ett frågebatteri som är utformat för att effektivisera beslutsfattandet. Det innehåller sju frågor som kan användas för att se ifall besluten leder till det övergripande målet.

De enskilda besluten bildar tillsammans ett bredare utvecklingsspår som avgör om en gård är framgångsrik eller inte. Med hjälp av ramverket för holistiskt beslutsfattande kan man säkerställa att alla beslut som fattas leder till det övergripande målet. Ramverket skapar en beslutsrutin som automatiskt tar hänsyn till de ekonomiska, sociala och miljömässiga konsekvenserna av besluten.

Praxis sex: Uppföljning

Under uppföljningsprocessen utvärderas hur planeringsprocesserna framskrider. Uppföljningsprocessen gör det möjligt att upptäcka eventuella fel och att ändra handlingsriktningen i god tid. Inom holistiskt jordbruk är det grundläggande antagandet att misstag sker. Den som aldrig gör misstag har inte provat på tillräckligt med nya saker. Planeringsprocessen gör det helhetsmässiga jordbruket till ett flexibelt ledningssystem när man lär sig av misstagen och anpassar verksamheten till de rådande förhållandena. Som ett planeringsverktyg för hela gården, säkerställer planeringsprocessen framgången för det holistiska jordbruket.

Text: Philipp Mayer

För mer information om holistiskt jordbruk

www.holisticmanagement.com

<https://savory.global>

www.mantereentila.fi/holisticmanagement

www.luonnonkoneisto.fi

Rådgivare: Philipp Mayer (Råd 2020), Tuomas Mattila (Råd 2020)

Utbildningslokal: Mantere gård, Lempälä

Holistic Management® Ramverket

Principer

1. Naturen fungerar holistiskt
2. Förstå den miljö du är verksam i

Praxis ett:

Inventering
(En hanterbar helhet)

Beslutsfattare

Resurser

Praxis två:

Mening

Mission

Helhetsmässigt mål

Livskvalitet
och värden

Processer
och
handlingssätt

Vision

Praxis tre:

Ekosystem-
processer

Organism-
samhällen

Vatten-
hushållningen

Närings-
kretslopp

Energi-
flöde

Praxis fyra:

Metoder
för hantering
av
ekosystem-
processer

Kreativitet

Teknologi

Vila

Eld

Levande organismer
djurens inverkan
betesgång

Pengar
och
arbets-
kraft

Praxis fem:

Planering och
uppföljning
Processer

Ekonomi-
planering

Framtids-
planering

Marknads-
föring och
affärsplan

Odlings-
plan

Betes-
plan

Uppföljning av
ekosystemen

Testfrågor

Den
primära
orsaken

Svag
punkt

Jämfö-
rande av
alter-
nativen

Analys
av
brutto-
vinst

Analys av
produk-
tions-
insatser

Analys av
vision

Magkänsla

Praxis sex:

Uppföljning

Reparera

Planera
(Utgå från
förändring)

Förverkliga

Observera